

ÖĞRETMENLERİN BİRLİKTE ÇALIŞMA YETERLİLİKLERİ

Coşkun ARSLAN
Selçuk Üniversitesi, Eğitim Fakültesi

Ali Murat SÜNBÜL
Selçuk Üniversitesi, Eğitim Fakültesi,

Bu araştırmada “Öğretmenlerin Birlikte Çalışma Yeterliği Ölçeği”nin Türkçe’ye uyarlama güvenirlik ve geçerlik çalışması yapılmış ve ölçeğin güvenirlik katsayısı 0,88 olarak bulunmuştur. Araştırmanın ölçeği, Konya İl Millî Eğitim Müdürlüğüne bağlı 12 ilköğretim okulundaki 227’si bayan ve 182 erkek olmak üzere toplam 409 öğretmene uygulanmıştır. Araştırmada öğretmenlerin branşı açısından, çalıştığı okul düzeyi ve öğretmenlerin çalıştığı okulun bulunduğu yerleşim yeri bağımsız değişkenleri açısından birlikte çalışma yeterlikleri incelenmiştir. Araştırmanın sonucunda, öğretmenlerin kıdemî, çalıştığı okul düzeyi ve görev yaptığı okulun bulunduğu yerleşim yeri açısından anlamlı bir fark bulunmuştur. Öğretmenlerin cinsiyet ve branşları açısından ise anlamlı bir fark bulunmamıştır.

ANAHTAR KELİMELELER

Birlikte çalışma yeterliliği, öğretmen yeterliği, öğretmenlerin birlikte çalışma yeterliği ölçeği

COLLECTIVE EFFICACY OF TEACHERS

Coşkun ARSLAN
Selçuk University, College of Education

Ali Murat SÜNBL
Selçuk University, College of Education

In this study the adaptation of “Collective Teachers’ Self-Efficacy Scale” into Turkish and its reliability has been studied and the reliability co-efficiency has been found out to be 0.88. The “Collective Teacher’s Self-Efficacy Scale” has been applied at 12 Schools of the Local Education

Authority Konya Directorate to 227 female and 182 male, totally 409 teachers. In the study teachers’ gender, seniority, branch, level of the workplace, school district are taken as independent variables, whereas teacher efficiency perceptions are taken as dependant variables. In the result of the study its found that there is a significant and meaningful difference between teacher’s seniority, level of the workplace, and school district emerged. Considering the teacher’s gender and branch there was not any significant difference.

KEYWORDS

Collective Self-efficacy, teacher self-efficacy, Collective teacher self-efficacy scale

1. GİRİŞ

Eğitimin temel hedefi olan davranış değiştirme sürecinin gerçekleştiği biçimsel ve özel çevreler olan okullar, yaptıkları iş gereği diğer kurumlardan ayrılırlar. Okulların girdisi ve çıktısı insandır. Bu özellik onu, diğer örgütlerden ayıran temel bir özelliktir. Okulda öğretme-öğrenme sürecinin gerektirdiği tüm işlerden sorumlu olan ve bunun için okulun kaynaklarını kullanan kişiler olan öğretmenlerin, okuldaki davranışlarının etkili davranışlar olması ve birbirleriyle uyumlu olması gerekir. Türü ve düzeyi ne olursa olsun, okullarda öğretmenlerin yürüttükleri ortak etkinlikler vardır. Bu ortak etkinlikler; amaçlara ulaşma, programı gerçekleştirme, örgütsel sistemi yaşatma, öğrencilerle iletişim kurma, akademik kültür oluşturma ve okulun dış çevresine uyumunu sağlamaktır. Okullarda eğitimin kalitesi, büyük ölçüde öğretmenlerin bir ekip olarak ortaya koydukları performanstan etkilenmektedir.

Bandura'ya göre, yeterli bireyin belli bir performansı göstermek için gerekli etkinlikleri organize edip başarılı olarak yapma kapasitesine ilişkin kendi yargısına denir (Senemoğlu, 1997). Ona göre yeterlik duygusu bilişsel mekanizmalar tarafından düzenlenen ve oluşturulan bir davranıştır (Leyser ve Wertheim, 2002).

Birlikte çalışma yeterliği ise, bir grubun bireyleri tarafından paylaşılan yetenekler temelinde yeni bir ustalık ya da ilgi talep edilen durumlar için öznel olarak kişinin sahip olduğu, içinde bulunduğu gruba yönelik güven ve yeterlik duygusu olarak tanımlanır (Schwarzer ve Schmitz, 1999).

Deutsch'a göre, grup belli bir amaca ulaşmak için birlikte çalışan bireylerin oluşturduğu bir birlikteliktir (Hog, 1997). Bu tanıma bakıldığında grubun oluşmasında en önemli niteliklerden birinin belli bir amaca yönelik olarak birlikte çalışma olduğu görülmektedir. Eğitim açısından düşündüğümüzde okullarda eğitim-öğretim hizmetlerini yürüten bireyler olarak öğretmenler, bir amaca yönelik olarak okulda işlerini birlikte sürdüren bir gruptur. Özellikle eğitim-öğretim faaliyetlerinde öğretmenin içinde bulunduğu grupla birlikteliği, okulda yapılan faaliyetlerin daha verimli olmasını sağlayacaktır. Ayrıca okulda yürütülen rehberlik faaliyetleri açısından da birlikte çalışma çok önemlidir. Bilindiği gibi rehberlik faaliyetlerinin en önemli özelliklerinden birisi, rehberlikle ilgili kişilerin işbirliğidir. Okulda yürütülen rehberlik faaliyetlerinin işbirliği içerisinde ve birlikte yürütülmesi, yapılan rehberlik faaliyetlerinin verimliliğini artırıcı bir özelliktir.

İlk defa Bandura, birlikte çalışma yeterliğinin artırılmasının, grup çalışmasının performansının artırılması ile ilgili olduğunu ifade eder (Brown, 2003). Gully ve arkadaşlarının (2002) birlikte çalışma yeterliği ile ilgili 67 çalışma üzerinde meta-analiz yöntemiyle yaptıkları araştırmada ise; birlikte çalışma yeterliği ile grup performans düzeyleri arasında pozitif bir ilişki bulunmuştur. Yani birlikte çalışma yeterliliği arttıkça, grubun çalışma

performansında da bir artma söz konusudur. Bu nedenle birlikte çalışma konusunda öğretmenlerin kendilerini yeterli olarak algılayıp algılamaması, eğitim-öğretim faaliyetlerinin daha iyi yürütülmesi açısından önemlidir.

Etkili okul, okuldaki tüm bireylerin özellikle öğretmenlerin birlik duygusuna sahip oldukları bir örgütsel durumu gerektirir. Böyle bir okulda iş doyumunu yüksek, ilişkiler samimi ve eğitim programları büyük ölçüde amacına ulaşmaktadır. Bu tür okullarda, öğrencilerin öğrenmelerine odaklanan ve öğrenmeye yardımcı olan ortak bir misyon ve pozitif bir okul iklimi anlayışı vardır.

Olumlu okul ikliminin oluşmasında öğretmenlerin bireysel, kurumsal ve çevresel rolleri bir bütün olarak işlerlik kazanırsa daha faydalı olacaktır. Bu açıdan olumlu okul ikliminin oluşturulmasında öğretmenlerin birlikte çalışma yeterliğine sahip olması büyük önem taşımaktadır. İlköğretim okullarında gerçekleştirilen bu çalışmada öncelikle öğretmenlerin birlikte çalışma yeterlikleri standardize edilmiş bir ölçekle saptanmaya çalışılmış, daha sonra da öğretmenlerin cinsiyet, branş, mesleki kıdem, okulun türü ve yerleşim yeri değişkenlerine göre birlikte çalışma yeterliği incelenmiştir.

2. YÖNTEM

Araştırma, 2003-2004 öğretim yılının ikinci döneminde Konya ilinden seçilen 12 ilköğretim okulundaki öğretmenler üzerinde yürütülmüştür. Araştırmada ölçek uygulanan öğretmenlerin % 37,8'i 1-5 yıl, % 25,4'ü 6-10 yıl, % 13,5'i 11-15 yıl, % 10,4'ü 16-20 ve %12,'si ise 21 yıldan daha fazla bir kıdeme sahiptirler. Öğretmenlerin % 15,5'i kıdemlerini bildirmemişlerdir. Araştırmaya katılan öğretmenlerin % 55'i bayan, % 45'i erkektir. Araştırmada veri toplama aracı olarak araştırmacılar Türkçe'ye uyarlanan ve standadize edilen "Öğretmenlerin Birlikte Çalışma Yeterlilikleri" ölçegi kullanılmıştır

Ölçeğin geliştirilmesi sürecinde ölçeğin içerisindeki maddeler için aritmetik ortalama ve standart sapmaları hesaplanmış, madde kalan ve madde toplam analizleri gerçekleştirilmiştir. Ölçeğin geçerliği için faktör analizi, güvenilirliği için Cronbach Alfa teknikleri kullanılmıştır. Ölçek geliştirme süreci araştırmanın bulgular bölümünde ayrıntılı açıklanmıştır. Bu çalışmanın araştırma boyutunda ise bağımsız t testi ve tek yönlü varyans analizi tekniklerinden yararlanılmıştır.

3. BULGULAR

Araştırmanın bu bölümünde, öncelikle ölçeğin güvenirlik geçerlik çalışma ile ilgili bulgulara yer verilmiş, daha sonra ise; öğretmenlerin cinsiyeti, branşı, mesleki kıdemi, çalıştığı okul düzeyi ve okulun bulunduğu yerleşim yeri değişkenlerine göre birlikte çalışma yeterliklerine ilişkin bulgulara ifade edilmiştir.

1. Öğretmenlerin Birlikte Çalışma Yeterliği Ölçeğinin Test ve Madde Analizine İlişkin Bulgular

Tablo 1: Öğretmen Birlikte Çalışma Yeterliliği Ölçeği

Madde	Ortalama	Standart Sapma	Madde Test Korelasyonu
1	3,1878	,8399	,5746
2	3,1854	,7972	,5822
3	3,0780	,8500	,5669
4	3,1268	,8669	,6413
5	3,0927	,8398	,5529
6	3,2829	,7679	,6113
7	3,5659	,7075	,4506
8	3,3317	,7578	,5892
9	3,3195	,7836	,6212
10	3,2244	,7839	,6364
11	3,3439	,8163	,5775
12	3,2390	,7889	,6599

(Cronbach α = 88,65)

Tablo 1' de 'Öğretmenlerin Birlikte Çalışma Yeterliliği' Ölçeğinin madde ve test analizi sonuçları görülmektedir. Ölçeğin bütünü üzerinde hesaplanan güvenirlik katsayısı .88 bulunmuştur. Ölçeğin içerisindeki her bir maddenin geçerliğinin ölçütü olarak madde-test korelasyon (Item-total) katsayısı kullanılmıştır. Hesaplanan Pearson Momentler Çarpım Korelasyon katsayıları 0,45 ile 0,66 arasında değişmektedir. Bu bulgular ölçeğin ve içerisindeki her bir maddenin ölçeğin ölçmeyi amaçladığı özelliklerle aynı yönde ve tutarlı bir dağılıma sahip olduğunu göstermektedir. Öğretmenlerin cinsiyete göre öğretmen birlikte çalışma yeterliliği puan ortalamaları arasındaki farkın anlamlılık düzeyi t testi ile sınanmış ve sonuçlar tablo 2'de verilmiştir.

2. Öğretmenlerin Birlikte Çalışma Yeterliğinin Cinsiyete Göre Karşılaştırılması

Tablo 2: Öğretmenlerin Cinsiyetlerine Göre Öğretmenlerin Birlikte Çalışma Yeterliliği Puan Ortalamalarına Göre t Testi Tablosu

Cinsiyet	N	Ortalama	Ss	t	p
Bayan	227	38,86	6,004	0,329	0,742
Erkek	182	39,07	6,891		

Tablo 2 incelendiğinde öğretmenlerin cinsiyete göre birlikte çalışma yeterliliği puan ortalamalarında anlamlı bir farkın bulunmadığı görülmektedir. Bu sonuç erkek öğretmenler ile bayan öğretmenlerin birlikte çalışma yeterliliği bakımından birbirine benzer gruplar olduğunu göstermektedir.

Öğretmenlerin branş değişkenine göre birlikte çalışma yeterliliği puan ortalamaları arasındaki farkın anlamlılık düzeyi varyans analizi ile incelenmiş ve sonuçlar tablo 3’de verilmiştir.

3. Öğretmenlerin Branşlarına Göre Birlikte Çalışma Yeterliklerinin Karşılaştırılması

Tablo 3: Öğretmenlerin Branşına Göre Öğretmen Birlikte Çalışma Yeterliliği Puanlarına İlişkin Varyans Analizi Tablosu

Branş	Kareler Toplamı	sd	Kareler Ortalaması	F	p
Gruplar Arası	298,89	9	33,21	,803	,614
Gruplar İçi	16425,68	397	41,37		
Toplam	16724,58	406			

Tablo 3’e bakıldığında öğretmenlerin branş değişkeni açısından birlikte çalışma yeterliliği puan ortalamalarına göre anlamlı bir farkın olmadığı bulunmuştur. Bu sonuç branş değişkeni açısından birlikte çalışma yeterliliği konusunda öğretmenlerin birbirlerine benzer olduklarının göstermektedir.

Öğretmenlerin kıdemine göre birlikte çalışma yeterliliği puanları varyans analizi testi ile test edilmiş ve sonuçlar tablo 4’te verilmiştir.

4. Öğretmenlerin Mesleki Kıdemlerine Göre Birlikte Çalışma Yeterliklerinin Karşılaştırılması

Tablo 4: Öğretmenlerin Kıdemine Göre Öğretmen Birlikte Çalışma Yeterliliği Puanlarına İlişkin Varyans Analizi Tablosu

Kıdem	Kareler Toplamı	sd	Kareler Ortalaması	F	p
Gruplar Arası	1939,63	5	387,92	10,50	,000
Gruplar İçi	14850,32	402	36,94		
Toplam	16789,96	407			

Öğretmenlerin kıdem değişkenine göre öğretmen birlikte çalışma yeterliliği puan ortalamaları incelendiğinde anlamlı bir farkın bulunduğu görülmektedir. ($p = 0,000$). Bulunan bu farkın hangi kıdem grubu ya da gruplarından kaynaklandığını bulmak amacıyla tukey testi yapılmış ve sonuçlar Tablo 5'te verilmiştir

Tablo 5: Öğretmenlerin Kıdemine Göre Öğretmen Birlikte Çalışma Yeterliği Puanlarına İlişkin Tukey Tablosu

Kıdem	N	Kıdem	N	Ortalama Farkı	p
0-5 Yıl	134	6-10 yıl	90	-,676	,965
		11-15 yıl	48	-3,40(*)	,011
		16-20 yıl	37	-1,29	,860
		21-25 yıl	45	-2,95	,054
		26 ve üstü	54	-6,51(*)	,000
6-10 yıl	90	11-15 yıl	48	-2,73	,120
		16-20 yıl	37	-,621	,995
		21-25 yıl	45	-2,27	,313
		26 ve üstü	54	-5,83(*)	,000
11-15 yıl	48	16-20 yıl	37	2,10	,608
		21-25 yıl	45	,452	,999
		26 ve üstü	54	-3,10	,103
16-20 yıl	37	21-25 yıl	45	-1,65	,823
		26 ve üstü	54	-5,21(*)	,001
21-25 yıl	45	26 ve üstü	54	-3,55(*)	,043

Tablo 5'e bakıldığında 1. kıdem düzeyi ile 3 kıdem düzeyi, 1. kıdem düzeyi ile 6. kıdem düzeyi ve 2. kıdem düzeyi ile 6. kıdem düzeyi arasında, 4 kıdem düzeyi ile 6. kıdem düzeyi arasında, 5. kıdem düzeyi ile 6. kıdem düzeyi arasında anlamlı bir farkın bulunduğu görülmektedir. Diğer kıdem grupları arasında ise anlamlı bir fark çıkmamıştır. Ortalama farkları incelendiğinde sonuçları 3. kıdem grubundaki öğretmenlerin ve 6. kıdem grubundaki öğretmenleri 1. kıdem düzeyindeki öğretmenlere göre birlikte çalışma konusunda yeterli oldukları, 6. kıdem düzeyindeki öğretmenlerin 2. 4. ve 5 kıdem düzeyindeki öğretmenlerden birlikte çalışma konusunda daha yeterli oldukları bulunmuştur. Öğretmenlerin Çalıştığı okul düzeyi

değişkenine göre birlikte çalışma yeterlilik puan ortalamaları arasındaki farkın anlamlılık düzeyi varyans analizi ile incelenmiş ve sonuçlar tablo 6'da verilmiştir.

5. Öğretmenlerin Çalıştıkları Okulların Düzeylerine Göre Birlikte Çalışma Yeterliliklerinin Karşılaştırılması

Tablo 6: Öğretmenlerin Çalıştığı Okul Düzeyine Göre Öğretmen Birlikte Çalışma Yeterliliği Puanlarına İlişkin Varyans Analizi Tablosu

Okul Düzeyi	Kareler Toplamı	sd	Kareler Ortalaması	F	p
Gruplar Arası	1185,22	2	592,61	15,41	,000*
Gruplar İçi	15604,73	406	38,43		
Toplam	16789,96	408			

Yukarıdaki tablo incelendiğinde öğretmenlerin çalıştığı okul düzeyine göre, birlikte çalışma yeterliliği puan ortalamaları incelendiğinde anlamlı bir farkın bulunduğu görülmektedir. ($p = 0,000$). Farkın öğretmenlerin çalıştığı hangi okul düzeyleri arasında olduğunu bulmak amacıyla tukey testi yapılmış ve sonuçları tablo 7'de verilmiştir.

Tablo 7: Öğretmenlerin Çalıştığı Okul Düzeyine Göre Öğretmen Birlikte Çalışma Yeterliliği Puanlarına İlişkin Tukey Tablosu

Okul düzeyi	Okul düzeyi	Ortalama Farkı	P
A	B	3,192(*)	,000*
	C	5,906(*)	,000*
B	C	2,714	,217

Tabloda da görüldüğü gibi, A düzeyi okuldaki öğretmenler ile B ve C düzeyi okuldaki öğretmenler arasında, B düzeyi okuldaki öğretmenler ile C düzeyi okuldaki öğretmenler arasında anlamlı bir fark bulunmuştur. Ortalama farkları incelendiğinde A düzey okullardaki öğretmenlerin B ve C düzey okullardaki öğretmenlerden birlikte çalışma konusunda daha yeterli oldukları, B düzey okuldaki öğretmenlerin C düzey okuldaki öğretmenlerden birlikte çalışma konusunda daha yeterli oldukları bulunmuştur. Sonuçlardan da görüldüğü gibi okul düzeyi C düzeyinden A düzeyine doğru gittikçe birlikte çalışma yeterlilik düzeyi de artmaktadır.

Öğretmenlerin çalıştığı okulun bulunduğu yerleşim yeri değişkenine göre birlikte çalışma yeterlilik puan ortalamaları arasındaki farkın anlamlılık düzeyi varyans analizi ile incelenmiş ve sonuçlar tablo 8'de verilmiştir.

6. Öğretmenlerin Çalıştıkları Okulların Bulunduğu Yerleşim Yerleri Açısından Birlikte Çalışma Yeterliklerinin Karşılaştırılması

Tablo 8: Öğretmenlerin Çalıştığı Okulun Bulunduğu Yerleşim Yeri Değişkenine Göre Öğretmen Birlikte Çalışma Yeterliği Puanlarına İlişkin Varyans Tablosu

Okulun Bulunduğu Yerleşim Yeri	Kareler Toplamı	Sd	Kareler Ortalaması	F	p
Gruplar Arası	933,021	2	466,51	11,94	,000*
Gruplar İçi	15856,94	406	39,05		
Toplam	16789,96	408			

Yukarıdaki tablo incelendiğinde öğretmenlerin çalıştığı okulun bulunduğu yerleşim yeri değişkenine göre öğretmen birlikte çalışma yeterliliği puan ortalamalarında anlamlı bir fark bulunduğu görülmektedir ($p=0,000$) Bu sonucun hangi gruplar arasında olduğunu bulmak amacıyla tukey testi yapılmış ve sonuçları tablo 9’da verilmiştir.

Tablo 9: Öğretmenlerin Çalıştığı Okulun Bulunduğu Yerleşim Yeri Değişkenine Göre Öğretmen Birlikte Çalışma Yeterliği Puanlarına İlişkin Tukey Tablosu

Okulun Bulunduğu Yerleşim Yeri	Ortalama Farkı	p	
İl	İlçe	1,394	,098
	Kasaba	4,506(*)	,000
İlçe	Kasaba	3,112(*)	,004

Tablo 9’da da görüldüğü gibi, öğretmenlerin görev yaptığı okulun bulunduğu yerleşim yerine göre İl merkezinde bulunan okuldaki öğretmenler ile kasabada bulunan okulda görev yapan öğretmenlerin arasında, ilçede bulunan okuldaki öğretmenler ile kasabada bulunan okulda görev yapan öğretmenler arasında birlikte çalışma yeterliği puan ortalamaları arasında anlamlı bir fark bulunmuştur.

4. SONUÇLAR VE TARTIŞMA

Araştırmanın birinci bağımsız değişkeni olan cinsiyet değişkeni açısından erkek öğretmenler ile bayan öğretmenlerin birlikte çalışma yeterlik puan ortalamaları arasında anlamlı bir fark bulunmamıştır. Bu durum cinsiyet açısından erkek öğretmenler ile bayan öğretmenler arasında birlikte çalışma yeterlik duygusunun aynı düzeyde olduğunu göstermektedir.

Öğretmenlerin branşının birlikte çalışma yeterliliği açısından anlamlı bir fark oluşturmadığı bulunmuştur. Bu sonuç branş değişkeninin öğretmen birlikte çalışma yeterliliği açısından benzer bakış açısını içerdiğini ve öğretmenlerin branşları ne olursa olsun benzer birlikte çalışma yeterliliği

algısına sahip olduklarını göstermektedir.

Öğretmenlerin kıdemine göre ise birlikte çalışma yeterliliği puan ortalamaları arasında anlamlı bir fark olduğu bulunmuş ve ortalama farkları incelendiğinde sonuçları 11-15 yıl kıdem grubundaki öğretmenlerin ve 26 ve üstü kıdem grubundaki öğretmenlerin 0-5 yıl kıdem düzeyindeki öğretmenlere göre, 26 ve üstü kıdem grubundaki öğretmenlerin ise 6-10 yıl, 16-20 yıl ve 21-25 yıl kıdem düzeyindeki öğretmenlere göre birlikte çalışma konusunda daha yeterli oldukları bulunmuştur.

Öğretmenlerin çalıştığı okul düzeyi açısından yeterlik puan ortalamalarında anlamlı bir fark bulunmuş ve A, B, C sınıfı okullarda çalışan öğretmenler arasında B düzeyi okullarda çalışan öğretmenlerin C'ye göre, A düzeyi okullarda çalışan öğretmenlerin B ve C'ye göre daha yeterli oldukları bulunmuştur.

Öğretmenlerin görev yaptığı okulun bulunduğu yerleşim yeri değişkenine öğretmen birlikte çalışma yeterliliği puan ortalamalarında anlamlı bir fark bulunmuştur. Bu sonuca göre illerde görev yapan öğretmenlerin ilçelerde ve kasabalarda görev yapan öğretmenlere göre birlikte çalışma konusunda daha yeterli gördükleri ortaya çıkmıştır. İlçeler ile kasabalarda çalışan öğretmenlerin puan ortalamaları arasında anlamlı bir fark çıkmamıştır.

5. ÖNERİLER

1. Araştırmada ele alınamayan ve birlikte çalışma duygusunu etkileyebilecek diğer değişkenler (grupla çalışabilme, iletişim becerisi gibi) ile ilişkili araştırmalar yapılabilir.
2. Mesleki kıdem ile ilgili araştırmada elde edilen bulgulara göre mesleki kıdemden fazla olan öğretmenlerin birlikte çalışma yeterlik duygusunun da daha iyi olduğu bulunmuştur. Bu nedenle mesleğe yeni başlayan öğretmenlerin birlikte çalışma yeterliklerini geliştirmek amacıyla iletişim becerileri, birlikte çalışma ve kurumsal anlayışı geliştirme gibi konularda hizmet içi eğitimler verilebilir.
3. Araştırmanın bir önemli bulgusu da öğretmenlerin çalıştığı okul düzeyine göre farklılaşmaların olmasıdır. Bu sonuç göstermektedir ki okul düzeyi yükseldikçe, okulun imkanları ve konumu iyileştikçe, içinde eğitim öğretim faaliyetini yürütmekte olan öğretmenlerin de birlikte çalışma yeterlikleri artmaktadır. Bu nedenle okulların daha iyi eğitim ve öğretimi gerçekleştirecek imkanlara sahip olması gerekmektedir.

KAYNAKÇA

- Brown T.C.** (2003). The Effect of Verbal Self-Guidance Training on Collective Efficacy and Team Performance. *Personnel Psychology*, 56 (4).
- Gully S.M, Incalcaterra K.A, Joshi A., Beaubien J.M.** (2002). A Meta-Analysis of Team-Efficacy, Potency, and Performance: Interdependence and Level of Analysis as Moderators of Observed Relationships. *Journal of Applied Psychology*, 87 (5), 819-832.
- Hog, M.** (1997). Sosyal Psikolojik Açıdan Grupta Bütünleşme.(Çev. Aliye Mavili Aktaş). İstanbul : Sistem Yayıncılık.
- Leyser, Y., Wertheim, C.** (2002). Efficacy Beliefs, Background Variables and Differentiated Instruction of Israeli Prospective Teachers. *The Journal of Educational Research*. 96 (1), 54.
- Senemoğlu, N.** (1997). Gelişim, Öğrenme ve Öğretim (Kuramdan Uygulamaya). Ankara: Ertem Matbaacılık.
- Schwarzer, R. & Schmitz, G.S.** (1999) Kollektive Selbstwirksamkeitserwartung von Lehrern. Eine Längsschnittstudie in zehn Bundesländern. *Zeitschrift für Sozialpsychologie*, 30 (4), 262-274,

